

ΤΡΑΠΕΖΑ ΝΟΜΙΚΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΣ (INTRASOFT INTERNATIONAL)

2704/2018 ΣΤΕ (755553)

(Α` ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ ΝΟΜΟΣ)

Δάση. Για την νομιμότητα της διαταγής κατεδαφίσεως αυθαίρετου κτίσματος απαιτείται η αιτιολογημένη διαπίστωση της ανεγέρσεώς του εντός δάσους ή δασικής ή αναδασωτέας εκτάσεως. Πότε το ΣΤΕ, δικάζον κατ' έφεση, λαμβάνει υπόψη στοιχεία μεταγενέστερα της εκκαλουμένης αποφάσεως. Η ακύρωση από το ΣΤΕ της αποφάσεως, με την οποία η επίμαχη έκταση κηρύχθηκε εκ νέου αναδασωτέα, αν και μεταγενέστερη, λαμβάνεται υπόψη και κλονίζεται η αιτιολογία της εκκαλουμένης, μετά το χαρακτηρισμό της έκτασης ως μη δασικής. Δεκτές η έφεση και η αίτηση ακύρωσης.

Αριθμός 2704/2018

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Ε`

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του στις 15 Φεβρουαρίου 2017, με την εξής σύνθεση: Ι. Μαντζουράνης, Σύμβουλος της Επικρατείας, Προεδρεύων, σε αναπλήρωση του Προέδρου του Τμήματος και του αρχαιότερου του Συμβούλου, που είχαν κώλυμα, Χρ. Ντουχάνης, Αγγ. Μίντζια, Σύμβουλοι, Χρ. Λιάκουρας, Ελ. Μουργιά, Πάρεδροι. Γραμματέας ο Δ. Λαγός.

Για να δικάσει την από 24 Φεβρουαρίου 2008 έφεση:

των: 1) ..και 2) ..κατοίκων Αθηνών (..), οι οποίοι παρέστησαν με τον δικηγόρο **Παναγιώτη Τσιλιμιδό** (Α.Μ. 16732), που τον διόρισαν με πληρεξούσιο,

κατά του Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ο οποίος παρέστη με την Σωτηρία Κοσμά, Πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

και κατά της υπ' αριθ. 4826/2007 απόφασης του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

Η εκδίκαση άρχισε με την ανάγνωση της εκθέσεως της εισηγήτριας, Παρέδρου Ελ. Μουργιά.

Κατόπιν το δικαστήριο άκουσε τον πληρεξούσιο των εκκαλούντων, ο οποίος ανέπτυξε και προφορικά τους προβαλλόμενους λόγους εφέσεως και ζήτησε να γίνει δεκτή η έφεση και την αντιπρόσωπο του Υπουργού, η οποία ζήτησε την απόρριψή της.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη σε αίθουσα του δικαστηρίου κ α ι

Α φ ο υ μ ε λ έ τ η σ ε τ α σ χ ε τ ι κ ά έ γ γ ρ α φ α

Σ κ έ φ θ η κ ε κ α τ ά τ ο ν Ν ό μ ο

1. Επειδή, για την άσκηση της υπό κρίση εφέσεως έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (3057156/2008 και 4212144/2008 ειδικά έντυπα παραβόλου, σειράς Α).

2. Επειδή, με την κρινόμενη έφεση ζητείται η εξαφάνιση της 4826/2007 αποφάσεως της Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών, με την οποία απορρίφθηκε αίτηση ακυρώσεως των ήδη εκκαλούντων κατά της 2563/4.10.2005 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής. Με την απόφαση αυτή είχε διαταχθεί η κατεδάφιση – απομάκρυνση αυθαιρέτων κατασκευών που φέρεται ότι έγιναν από τους εκκαλούντες σε διακατεχόμενη δημόσια δασική έκταση στη θέση «.. » της Περιφέρειας του Δήμου..

3. Επειδή, κατά την έννοια των διατάξεων του άρθρου 71 παρ. 1 και 2 του ν. 998/1979 (Α' 289), όπως η παρ. 1 αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 46 του ν. 2145/1993 (Α' 88) και του άρθρου 114 παρ. 1, 2, 3 και 6 του ν. 1892/1990 (Α' 101), όπως η μεν παρ. 2 τροποποιήθηκε με το άρθρο 9 παρ. 5 του ν. 2880/2001 (Α' 9), η δε παρ. 3 αντικαταστάθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 45 του ν. 2145/1993, οι οποίες ρυθμίζουν το ζήτημα της ανεγέρσεως αυθαιρέτων κατασκευών εντός δασών και δασικών

εκτάσεων, προϋπόθεση για την νομιμότητα της εκδιδόμενης διαταγής κατεδάφισης αυθαίρετου κτίσματος είναι, μεταξύ άλλων, η διαπίστωση της ανεγέρσεώς του εντός δάσους ή δασικής ή αναδασωτέας εκτάσεως. Η σχετική κρίση της Διοίκησης πρέπει, εν όψει των συνεπειών της [επιβολή ειδικής αποζημιώσεως για την διατήρηση του αυθαίρετου και υποχρεωτική κατεδάφιση αυτού], να είναι πλήρως αιτιολογημένη, η αιτιολογία δε αυτή μπορεί να προκύπτει και από τα στοιχεία του φακέλου. (ΣΤΕ 577/2016, 4292/2015, 723/2015, 3719/2013 κ.ά.).

4. Επειδή, στο άρθρο 64 του π.δ. 18/1989 (Α' 8) ορίζεται ότι «Η έφεση αναφέρεται αποκλειστικά σε σφάλματα της πρωτόδικης αποφάσεως. Αν βρεθεί βάσιμος λόγος εφέσεως η εκκαλουμένη απόφαση εξαφανίζεται και το Συμβούλιο της Επικρατείας, δικάζει επί της αιτήσεως ακυρώσεως». Η τελευταία αυτή διάταξη, ερμηνευόμενη ενόψει του άρθρου 20 παρ. 1 του Συντάγματος και του άρθρου 6 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών [Ε.Σ.Δ.Α. - ν.δ. 53/1974 (Α' 256)], που κατοχυρώνουν το δικαίωμα αποτελεσματικής έννομης προστασίας, καθώς και του άρθρου 95 παρ. 3 του Συντάγματος, κατά το οποίο το Συμβούλιο της Επικρατείας, όταν επιλαμβάνεται εφέσεως, δικάζει την αίτηση ακυρώσεως σε δεύτερο βαθμό, δεν αποκλείει τη λήψη υπόψη στοιχείων, μεταγενέστερων της εκκαλουμένης αποφάσεως, με τα οποία ανατρέπεται ή κλονίζεται η αιτιολογική βάση της διοικητικής πράξεως που προσβλήθηκε με την αίτηση ακυρώσεως και, κατ' επέκταση, η επ' αυτής κρίση του αρμοδίου διοικητικού δικαστηρίου (πρβλ. ΣΤΕ 1548/2017, 4359/2015, 1496/2015 κ.ά.).

5. Επειδή, από την εκκαλουμένη απόφαση και τα λοιπά στοιχεία του φακέλου της υποθέσεως προκύπτουν τα εξής: Κατά την αυτοψία που διενεργήθηκε στις 10.12.2003 από αρμόδιο υπάλληλο – δασοπόνο του Δασαρχείου Πεντέλης (βλ. την συνταχθείσα σχετικώς με ημερομηνία 20.7.2004 έκθεση αυτοψίας του εν λόγω οργάνου), παρουσία δασοφύλακα, κατόπιν της ../20.12.2002 μηνύσεως ετέρου δασοφύλακα, διαπιστώθηκε ότι οι ήδη εκκαλούντες προέβησαν παρανόμως και χωρίς την άδεια της δασικής αρχής σε αλλαγή της κατά προορισμό χρήσεως δασικής εκτάσεως 4,896 στρεμμάτων, η οποία ευρίσκεται στη θέση «...» της κτηματικής Περιφέρειας Δήμου... . Ειδικότερα, σύμφωνα με την προαναφερόμενη έκθεση αυτοψίας και το επισυναπτόμενο σε αυτήν τοπογραφικό διάγραμμα (αρ. φύλλου Γ.Υ.Σ../8), με ημερομηνία 20.7.2004 εντός της ως άνω εκτάσεως, οι ανωτέρω, από το έτος 1995 έως και το χρόνο υποβολής της μηνύσεως το έτος 2002 κατασκεύασαν σταδιακά (α) τριώροφη κατοικία εμβαδού 623,17 τ.μ. συνολικά (συμπεριλαμβανομένων των βεραντών, ημιυπαίθριων χώρων, λεβητοστασίου κλπ.), δηλαδή ισόγειο 206,56 τ.μ., α' όροφο 176,8 τ.μ., β' όροφο 155,84 τ.μ. και γ' όροφο 83,97 τ.μ., (β) χώρο σταθμεύσεως αυτοκινήτων εμβαδού 37,82 τ.μ., (γ) αποθήκη εμβαδού 8,25 τ.μ., (δ) τσιμεντένια περίφραξη με επένδυση πέτρας και κιγκλιδώματα στη νότια και ανατολική πλευρά, μέσου ύψους 2 μ., πάχους 0,40 μ. και συνολικού μήκους 150 μ., και ίδια περίφραξη στην βόρεια και δυτική πλευρά, μέσου ύψους 1,50 μ., πάχους 0,30 μ. και μήκους 150 μ. Η έκταση συνορεύει αυτή ανατολικά με δρόμο, δυτικά και βόρεια με διακατεχόμενη δασική έκταση και νότια με αγροτική οδό (...), ευρίσκεται κοντά σε κατοικημένη περιοχή και έχει μεγάλη οικοπεδική αξία (περίπου 200.000 Ευρώ), χαρακτηρίστηκε δε ως δάσος με την ../19.6.2002 πράξη χαρακτηρισμού του Δασάρχη Πεντέλης. Εξάλλου, με την 2000/9.9.1993 απόφαση του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, η επίδικη έκταση κηρύχθηκε αναδασωτέα, κατόπιν της 2466/7.4.1993 προτάσεως του Δασάρχη Πεντέλης, λόγω καταστροφής της αποτελούμενης από πεύκα, σχίνα και πρίνα δασικής βλαστήσεως αυτής, διά παρανόμου εκχερσώσεως και ανεγέρσεως περιμετρικού τοίχου από τσιμέντο μήκους 296 μ. τον Σεπτέμβριο του έτους 1991. Το επόμενο έτος, με την 1561/27.4.1994 απόφαση του ίδιου Νομάρχου, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της από 29.3.1994 εκθέσεως αυτοψίας δασολόγου – δασάρχου και της ../29.3.1994 προτάσεως του Δασαρχείου Πεντέλης, ανακλήθηκε, ως κατά πλάνην εκδοθείσα, η ../9.9.1993 πράξη αναδασώσεως, διότι, όπως προέκυψε από την διενεργηθείσα αυτοψία η επίδικη έκταση «[...] δεν αποτελούσε κατά τον χρόνο που έγινε η επέμβαση σ' αυτήν δασική έκταση [...]» αλλά ήταν αγροτική, όπως και το έτος 1988 και παλαιότερα. Μεταγενεστέρως, με την ../19.6.2002 πράξη του, η οποία εκδόθηκε κατόπιν της από 7.06.2002 εισήγησεως δασολόγου, ο Δασάρχης ..προέβη, αυτεπαγγέλτως, στον χαρακτηρισμό της επιδίκου εκτάσεως ως δάσους. Ακολούθως, εν όψει του ως άνω χαρακτηρισμού, με την 2208/10.9.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, αφενός ανακλήθηκε η ανακλητική της αρχικής αναδασώσεως ../27.4.1994 πράξη του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, με την αιτιολογία ότι η πράξη αυτή είχε εκδοθεί κατά πλάνη περί τα πράγματα, δεδομένου ότι όπως είχε προκύψει από την προαναφερθείσα εισήγηση δασολόγου, επί της οποίας είχε στηριχθεί η πράξη χαρακτηρισμού, η επίδικη έκταση «[...] αποτελούσε δάσος από πεύκα και θάμνους μέχρι τουλάχιστον το έτος 1988 [...]», αφετέρου δε επανήλθε σε ισχύ η εκδοθείσα από τον ίδιο Νομάρχη ../9.9.1993 πράξη αναδασώσεως της επιδίκου εκτάσεως. Κατόπιν των ως άνω διαπιστώσεων, με την ../21.9.2004 πρόσκληση του Δασαρχείου Πεντέλης, την οποία υπογράφει ο Δασάρχης Πεντέλης, ..και στην οποία επισυνάφθηκε απόσπασμα τοπογραφικού διαγράμματος της δημόσιας διακατεχόμενης εκτάσεως, κλήθηκαν οι εκκαλούντες να κατεδαφίσουν μέσα σε προθεσμία δύο ημερών τα προαναφερόμενα κτίσματα (βλ. σχετικώς τα από 8.4.2005, δύο, αποδεικτικά επιδόσεως δασοφύλακα του Δασαρχείου Πεντέλης). Ακολούθως, ο Γενικός Γραμματέας Περιφέρειας Αττικής, αφού έλαβε υπόψη την ../13.7.2005 αναφορά του ως άνω Δασάρχη, με την οποία προτάθηκε η έκδοση αποφάσεως για κατεδάφιση των αυθαίρετων κατασκευών, λόγω μη συμμορφώσεως προς την προαναφερόμενη πρόσκληση, εξέδωσε την 2563/4.10.2005 απόφαση με την οποία διέταξε την κατεδάφιση – απομάκρυνση των εν λόγω κατασκευών, κατά της οποίας οι εκκαλούντες άσκησαν αίτηση ακυρώσεως. Με την εκκαλουμένη απόφαση η αίτηση ακυρώσεως απορρίφθηκε διότι κρίθηκε, μεταξύ άλλων, ότι ο δασικός χαρακτήρας της επίδικης εκτάσεως αιτιολογείται επαρκώς με βάση την προαναφερόμενη έκθεση

αυτοψίας, το συνημμένο τοπογραφικό διάγραμμα Γ.Υ.Σ, την αναφορά του Δασάρχη, τον προσωρινό κτηματολογικό πίνακα και την 2208/10.9.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, με την οποία η έκταση αυτή κηρύχθηκε εκ νέου αναδασωτέα, καθώς και ότι η άσκηση αιτήσεως ακυρώσεως κατά της πράξεως αναδασώσεως, επί της οποίας δεν έχει εκδοθεί απόφαση, δεν ασκεί επιρροή στη νομιμότητα της αποφάσεως κατεδαφίσεως. Εν τω μεταξύ, με την 82/2006 απόφαση της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Ανατολικής Αττικής, έγιναν δεκτές αντιρρήσεις των εκκαλούντων κατά της προαναφερθείσας ../19.6.2002 πράξεως χαρακτηρισμού του Δασάρχη Πεντέλης και ακυρώθηκε η ως άνω πράξη χαρακτηρισμού της επίδικης εκτάσεως, η οποία χαρακτηρίστηκε ως μη δασική (αγροτική) του άρθρου 3 παρ. 6 εδ. α' του ν. 998/1979. Τέλος, όπως προκύπτει από το ../29.6.2007 έγγραφο της Διεύθυνσης Δασών Ανατολικής Αττικής, κατά της ανωτέρω αποφάσεως της Πρωτοβαθμίου Επιτροπής δεν υποβλήθηκε προσφυγή ενώπιον της αρμόδιας Δευτεροβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων.

6. Επειδή, εξάλλου, με την 634/2012 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η οποία δημοσιεύθηκε μετά την έκδοση της εκκαλουμένης αποφάσεως, έγινε δεκτή αίτηση ακυρώσεως των εκκαλούντων κατά της ως άνω 2208/10.9.2003 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέως Περιφέρειας Αττικής και ακυρώθηκε αυτή, για τον λόγο ότι με την 82/2006 απόφαση της Πρωτοβαθμίου Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων της Νομαρχιακής Αυτοδιοικήσεως Ανατολικής Αττικής και την εξαφάνιση της ../19.6.2002 πράξεως του Δασάρχη Πεντέλης, η απόφαση αυτή απώλεσε το αιτιολογικό έρεισμά της, εφόσον η Διοίκηση, εν όψει της ανακλήσεως της 1561/1994 αποφάσεως του Νομάρχη Ανατολικής Αττικής, με την οποία είχε ανακληθεί η ../1993 πράξη αναδασώσεως του ιδίου Νομάρχη και της επαναφοράς σε ισχύ της αρχικής ως άνω πράξεως αναδασώσεως, δεν εξέφερε αυτοτελή κρίση σχετικώς με τον δασικό χαρακτήρα της επίδικης εκτάσεως, αλλά η έκδοση της προσβαλλομένης με την αίτηση ακυρώσεως αποφάσεως παρίσταται ως ευθεία και άμεση συνέπεια του χαρακτηρισμού της εν λόγω εκτάσεως ως δασικής με την ../19.6.2002 πράξη.

7. Επειδή, προβάλλεται ότι η εκκαλουμένη αιτιολογείται πλημμελώς ως προς τον δασικό χαρακτήρα της επίδικης εκτάσεως, δεδομένου ότι, όπως είχε προβληθεί πρωτοδικώς, η έκταση είχε ανέκαθεν γεωργικό χαρακτήρα, γίνεται, δε, επίκληση αφενός μεν της προαναφερθείσας 82/2006 τελεσίδικης αποφάσεως της Πρωτοβάθμιας Επιτροπής Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων, με την οποία ακυρώθηκε η ../19.6.2002 πράξη του Δασάρχη Πεντέλης περί χαρακτηρισμού της επίδικης εκτάσεως, η οποία πλέον χαρακτηρίζεται ως μη δασική (αγροτική), αφετέρου δε, της 634/2012 αποφάσεως του Δικαστηρίου, με την οποία ακυρώθηκε η 2208/10.9.2003 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής.

8. Επειδή, μετά την ακύρωση της προαναφερθείσας 2208/10.9.2003 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής με την ως άνω 634/2012 απόφαση του Δικαστηρίου, η οποία, αν και είναι μεταγενέστερη της εκκαλουμένης αποφάσεως, λαμβάνεται υπ' όψιν στην παρούσα δίκη σύμφωνα με τα αναφερόμενα στη σκέψη 4, και λαμβάνοντας υπ' όψιν την ακύρωση της ../19.6.2002 πράξεως του Δασάρχη Πεντέλης περί χαρακτηρισμού της επίδικης εκτάσεως ως δασικής και τον τελεσίτικο χαρακτηρισμό της ως μη δασικής από την Πρωτοβάθμια Επιτροπή Επιλύσεως Δασικών Αμφισβητήσεων με την 82/2006 απόφαση της τελευταίας, κλονίζεται η αιτιολογία της εκκαλουμένης, η οποία βασίσθηκε προεχόντως στην ακυρωθείσα 2208/10.9.2003 απόφαση, κατά τα βασίμως προβαλλόμενα με την υπό κρίση έφεση. Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτή η έφεση των εκκαλούντων για τον προαναφερθέντα λόγο, να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση και να εκδικασθεί, ακολούθως, κατ' εφαρμογήν της διατάξεως του άρθρου 64 του π.δ. 18/1989, η αίτηση ακυρώσεως.

9. Επειδή, η κρινόμενη αίτηση, για την άσκηση της οποίας καταβλήθηκαν τα 2089486/2005, 2089487/2005, 930284/2005 και 930285/2005 ειδικά έντυπα παραβόλου (σειράς Α'), ασκήθηκε από τους αιτούντες με έννομο συμφέρον και εμπροθέσμως.

10. Επειδή, μετά την ακύρωση από το Συμβούλιο της Επικρατείας της 2208/10.9.2003 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής κλονίζεται και η αιτιολογία της 2563/4.10.2005 αποφάσεως του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής, ως προς τον αναδασωτέο χαρακτήρα της εκτάσεως, εντός της οποίας ανεγέρθηκαν οι επίμαχες κατασκευές. Συνεπώς, ο λόγος ακυρώσεως με τον οποίο προβάλλεται ότι η προσβαλλόμενη πράξη κατεδαφίσεως δεν είναι επαρκώς αιτιολογημένη ως προς τον δασικό χαρακτήρα της εκτάσεως, στην οποία έχουν ανεγερθεί οι επίμαχες κατασκευές είναι βάσιμος, κατ' αποδοχήν δε του λόγου αυτού πρέπει να γίνει δεκτή η αίτηση και να ακυρωθεί η προσβαλλόμενη 2563/4.10.2005 πράξη του Γενικού Γραμματέα της Περιφέρειας Αττικής (πρβλ. ΣτΕ 1496/2015).

11. Επειδή, μετά την αποδοχή της κρινόμενης αιτήσεως για τον προαναφερθέντα λόγο και την ακύρωση της προσβαλλομένης πράξεως αποβαίνει αλυσιτελής η έρευνα των λοιπών λόγων ακυρώσεως που προβάλλονται κατά της πράξεως αυτής, κατ' εκτίμηση δε των περιστάσεων πρέπει να συμψηφιστεί η δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων στον πρώτο βαθμό.

Δ ι ά τ α ύ τ α

Δέχεται την έφεση.

Εξαφανίζει την 4826/2007 απόφαση του Προέδρου του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθηνών.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου της εφέσεως.

Δικάζει την αίτηση ακυρώσεως και την δέχεται.

Ακυρώνει την 2563/4.10.2005 απόφαση του Γενικού Γραμματέα Περιφέρειας Αττικής, κατά το σκεπτικό.

Διατάσσει την απόδοση του παραβόλου της αιτήσεως ακυρώσεως.

Συμφωνίζει τη δικαστική δαπάνη μεταξύ των διαδίκων στον πρώτο βαθμό και

Επιβάλλει στο Δημόσιο τη δικαστική δαπάνη των εκκαλούντων, η οποία ανέρχεται στο ποσό των εννιακοσίων είκοσι (920) ευρώ.

Η διάσκεψη έγινε στην Αθήνα στις 2 Μαρτίου 2017

Ο Προεδρεύων Σύμβουλος

Ο Γραμματέας

Ι. Μαντζουράνης

Δ. Λαγός

και η απόφαση δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 20 Δεκεμβρίου 2018.

Ο Πρόεδρος του Ε? Τμήματος

Η Γραμματέας

Αθ. Ράντος

Μ. Βλασερού

Π.Β.